

להפצת תורתו של הגהיק
רבי הילל פאלאק זצלהה
אבדיק סאטערענען
בעל הקודש הילולים

פרי קודש הילולים

בס"ד | וישלח תשפ"ה | גליון מס' 141 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

לקדש את העניינים הגשמיים

וְיִשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֵאכִים לְפָנָיו וּגְו' (בראשית לב, ד).

זהו "ברכות לראש צדיק, זה יעקב", שכל מחשבותיו גם בעוסקו בענייני הגשמיות הן לשם מצוה, ואילו עשו גם כשבא לאביו ואמר, "האיך מעשרין את המלח וכו'" (רש"י לעיל כה, כו), היה "פי רשעים יכסה חמס", כי כוננתו היתה לצוד אותו באמרי פיו, כי גם המעשים הטובים שלכאורה עושים הרשעים כוננתם לעצמם.

וזהו שמסיים המדרש, "אשריהם הצדיקים שמתברכין בארץ", גם במעשים שבענייני הארציות. "ומתברכין בשמים", שגם הם כמצוות וכענייני שמים, וכולן לברכה. (ד"א שבו)

איתא במדרש (בראשית רבה עה, ח), "זהו שנאמרה ברוח הקודש על ידי שלמה מלך ישראל (משלי י, ו), "ברכות לראש צדיק ופי רשעים יכסה חמס" וכו'. "ברכות לראש צדיק" זה יעקב, ופי רשעים יכסה חמס" זה עשו. אשריהם הצדיקים, שמתברכין בארץ ומתברכין בשמים".

הנה הצדיקים גם בעסקם בענייני עולם הזה כוננתם לשם שמים, לעשות רצונו ית"ש ולעבדו. ואילו הרשעים, גם כאשר מקיימים מצוות ועושים מעשים טובים, כוננתם לתועלת עצמם. ולכן אצל הצדיקים נאמר (לעיל כה, יג) "והנה ד' נצב עליי", ואילו אצל הרשעים נאמר (לקמן מא, א) "והנה עומד על האור" (עיין בראשית רבה פט, ד).

אף ממעשי יעקב שראו כעבירות נבראו מלאכים קדושים

וְיִשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֵאכִים לְפָנָיו וּגְו' (בראשית לב, ד).

למקומו, היינו לדרכו והנהגתו במרמה. "ויעקב הלך לדרכו", גם יעקב אבינו הלך בדרכו של לבן, כשהיה צורך בכך. ואף על פי כן, "ויפגעו בו מלאכי אלקים", שגם ממעשים אלו נבראו מלאכים קדושים כמו מהמצוות ממש, "ויקרא שם המקום ההוא מחנניים", היינו ב' מחנות מלאכים, כי הכל למצוה ייחשב.

ויעקב אבינו שלח אל עשו אחיו את המלאכים שנבראו מלקיחת הברכות, המרומו ב"ארצה שעיר", שהיו ידיו וצווארוו שעירות, וכן את המלאכים שנבראו מקנין הבכורה המרומו ב"שדה אדום", על דרך הכתוב "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה" (לעיל כה, ל). ורמז לו, שמכיון שנבראו מלאכים קדושים אף ממעשים אלו, יידע שנחשבו כולם למצוות, ואין שרו של עשו יכול לקטרג. (ח"א פ; פב)

ידוע מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"א), "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד". פירושו, שבכל מצוה ומצוה שאדם עושה בורא לו מלאך, והם סובבים אותו ועומדים לשרתו. והנה ישנם ב' מיני מצוות, יש מצוה ממש ויש מצוה המכונה "עבירה לשמה" (ביר כג, ב), שהמעשה עצמו נראה כעבירה אך מחמת הכוונה לשם שמים נחשבת לו למצוה, וגם ממנה נברא מלאך לשרתו.

והנה ליעקב אבינו ע"ה היו שני מיני מלאכים אלו. כי הן מהמצוות ממש, כגון לימוד התורה שלו, נבראו מלאכים, והן מאותם מעשים שנראו כעבירה, כגון נטילתו את הבכורה והברכות בערמה, ומה שלקח מקל לבנה לח ולוח וכו', גם מכל אלו נבראו מלאכים.

וזהו שאמר הכתוב בסוף הפרשה הקודמת (לעיל לב, א-ב), "וילך וישב לבן למקומו ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים". שאצל לבן נאמר "וישב

לשוב בתשובה על העבירות שהאדם דש בעקבו

וַיִּקְחֵם וַיַּעֲבְרֵם אֶת הַנָּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ. וַיִּוְתַר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וּגְו' (בראשית לב, כד-כה).

את כל מעשיו בהרהור תשובה לראות אולי עשה שלא כדין, ומצא שהכל היה כהוגן, רק שהיה ירא מה"פכים קטנים", היינו העבירות שאדם דש בעקבו. וכדרך שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים מט, ט), "עון עקבי יסובני", ואיתא במדרש (תנחומא ריש פרשת עקב) שאמר, "רבש"ע איני מתיירא מן המצוות החמורות שבתורה, ממה אני מתיירא מן המצוות הקלות וכו'", וזהו שחזר על פכים קטנים. (ח"א פח)

פירש רש"י, "שכח פכים קטנים וחזר עליהם".

אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני בראשית רמז קלא; קהלת רבה ט, כה; הו"ד ברש"י לעיל לב, ט) שיעקב אבינו הכין עצמו לקראת עשו בג' דברים, דורון תפילה ומלחמה. ובשלי"ה הק' (פרשת וישלח, תורה אור) כתב, שרמוז כאן להכין עצמו בג' העניינים, תשובה תפילה וצדקה, עיי"ש.

ובזה אפשר לפרש הרמז כאן, "ויעבר את אשר לו", שהיה מעביר לפניו

1. עיין בספר שערי קדושה ח"ג שער ז', ובפירוש האלשיך ויקרא יג, ז ד"ה ואם פשה.

2. רבינו הגה"ק זצ"ל הסמך לכאן הפסוק "עוני אגיד אדאג מחטאתי" (תהילים לח, ט) והוא על ענין הדאגה.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"חזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

אם תהיו כִּמְנוּ לְהַמְלִיךְ לָכֶם כָּל זָכָר (בראשית לד, טו).

כמו שאנו מכוונים במצות מילה, לקנין הקדושה ולמעט התאוה, אזי "ניאות לכם".

וזו היתה החכמה וההערמה של בני יעקב⁴, שאי אפשר שיקיימו התנאי, שהרי כל כוונתם במילתם היתה רק לשם התאוה. כמו שמבאר הכתוב, "ולא אחר הנער לעשות את הדבר כי חפץ בבת יעקב" (לה, יט)⁵, שכוונתו במילה היתה לשם התאוה ולא כמו כוונת בני יעקב.

כתב הרמב"ם (מורה נבוכים ח"ג פרק מט) בטעם מצוות מילה, שהיא למעט התאוה. והענין הוא, שהאדם לא נולד מהול, כי רצה הקב"ה שהאדם עצמו יעשה פעולה לתקונו³. וזו כוונת מעשה המילה, ללמדנו, שיש בכוחנו לקדש עצמנו ולפרוש מהתאוות.

והנה בני יעקב התנו עם אנשי שכם, "אך בזאת נאות לכם אם תהיו כמונו להמול לכם כל זכר", היינו שכוונתכם במעשה המילה תהיה "כמונו",

הצדיקים מתאווים לעוד ימי חיים עד שזוכים להשלים את עצמם

וַיְגַזְעוּ יַצְחָק וַיִּמַּת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמְּיוֹ זָקֵן וַשְּׁבַע יָמִים (בראשית לה, כט).

מקום לא היה "שבע ימים", כי נתאוה לעוד ימים. אך יצחק שהיה "עולה תמימה" (רש"י לעיל כו, ב), על ידי שמסר נפשו בעקידה הגיע כבר אז לשלימות ושובע ימים, ולא נתאוה לעוד ימים, ולכן רק בו נאמר "שבע ימים".

יש לדקדק, למה אצל אברהם אבינו ע"ה נאמר (לעיל כה, ח) רק "זקן ושבע", ולא נאמר "שבע ימים".

ויל, דהצדיקים מתאווים תמיד לחיות עוד, כי יראים תמיד שמא לא השלימו עדיין חסרונם. ולכן אברהם אבינו ע"ה אף על פי שהיה זקן, מכל

3. א"ה. איתא במדרש תנחומא (פר' תזריע ה) "מעשה ששאל טורנטורפוס הרשע את רבי עקיבא וכו' למה אתם מולין, אם הוא חפץ במילה למה אינו יוצא הולד מהול ממעי אמו וכו' הביא לו רבי עקיבא שבליים וגלוסקאות וכו' לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא את המצוות לישראל אלא לצרף אותם בהם וכו'". והיינו שכשם שהקב"ה נתן לבנ"א שהם יפעלו וישלימו השבליים לגלוסקאות, כך עליהם לפעול ולהשלים את הגוף, וכענין שמבאר כאן רבינו הגה"ק זצ"ל.
4. כמו שפירש רש"י על הפסוק "ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה" - "בחכמה".
5. א"ה. וגם כוונת אנשי שכם הי' מצד "את בנותם נקח לנו לנשים ואת בנותינו ניתן להם וגו'" (פסוק כב) שהוא על כוונת התאוה ולא כמו בני יעקב.
6. וכענין זה בח"א צג.

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשויץ

מדוע לא נענש יעקב על התאחרו לשוב מבית לבן

התוס', דבשעת צרה שרי, כדאמרינן בבראשית רבה (ע, א), 'וידר יעקב נדר לאמר, לאמר לדורות שיהיו נודרים בעת צרה, עכ"ד. והצרה שהיתה ליעקב בעת ההיא הלא היתה צרת עשו, ועליה אמר 'ושבתי בשלום אל בית אבי, שיהיה לו שלום מעשו.

והנה על הפסוק 'ותמת דבורה מינקת רבקה', פירש רש"י, מה ענין דבורה בבית יעקב, אלא לפי שאמרה רבקה ליעקב, 'נעך שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו' ושלתחי ולקחתניך משם', שלחה דבורה אצלו לפדן ארם לצאת משם, ומתה בדרך, עכ"ל. לפי זה, קודם שבאה דבורה ליעקב לא היה יכול לחזור. ורק כששמע ששלום לו מעשו, חל עליו הנדר. והוא היה מתאחר בדרך, ונתבקר פנקסו (ב"ר פא, ב) ונענש, ולא קשה מידי. וזהו שדקדק הכתוב, 'בברחך מפני עשו אחיך', לתת טעם מדוע נענש כשהתעכב אחרי שנחה חמת עשו. ודוק, וקל להבין.

קום עלה בית א'ל וגו' ועשה שם מזבח לא'ל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך.

פירש רש"י, לפי שאיחרת בדרך נענשת, ובא לך זאת מבתך. וכתב הרא"ם, שעל הזמן שהיה עומד בבית לבן לא הקפיד עליו, כי הנדר חל עליו רק כשיצא מבית לבן, כדכתיב 'ושבתי בשלום' וגו', אז 'והאבן הזאת אשר שמתני מצבה' וגו', ע"ש. והנה אחר מחילת כבוד תורתו, דבריו דחוקים.

ונראה לי לבאר בעז"ה, מפני מה לא נענש על שהתאחר בבית לבן. דהנה הקשו התוספות (חולין ב: ד"ה אבל) איך נדר יעקב אבינו, כדכתיב 'וידר יעקב נדר' וכו'. הלא מבואר בגמרא (שם וכו' בנדרים ט) בביאור הכתוב (קהלת ה, ד) 'טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם', דלכ"ע טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר, ולא נחלקו תנאים אלא אי אמרינן כן גם לגבי נדבה, ע"ש. ותירצו

דברי ברכה מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח חיים אלעזר ענגעל הי"ו ולבנו הרה"ח נח ארי' הי"ו
לרגל הולדת הנכדה-הבת חנה תחי'

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה
לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה
"בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

נא להתפלל וללמוד לזכות
הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו
לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

לעילוי נשמת
הרה"ח מאיר ב"ר מתתיהו לדרמן ז"ל
נלב"ע י"ח כסלו תשפ"ג
ת נ צ ב ה

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו
למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קדוש הילולים בהקדמה)